

У віснику містяться результати нових досліджень у галузі філософії, релігієзнавства та політичних наук.
Для наукових працівників, викладачів, студентів.

В вестнике содержатся результаты новых исследований в области философии, религиоведения и политических наук.
Для научных работников, преподавателей, студентов.

The Herald includes results of research in the fields of philosophy, religious studies and political sciences.
For scientists, professors, students.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Харьковщенко Євген Анатолійович, д-р філос. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Предко Олена Іллівна, д-р філос. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР

Колібан Оксана Олександрівна, канд. філос. наук, асист.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

АДРЕСА РЕДКОЛЕГІЇ

01033, Київ-33, вул. Володимирська, 60,
філософський факультет ☎ (38044) 239 32 81

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою філософського факультету
23.04.18 (протокол №8)

ЗАРЕЄСТРОВАНО

Державною реєстраційною службою України.
Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
КВ № 20954-10394P від 24.02.2014

Внесено до переліку наукових фахових видань України
(затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
від 12.05.2015 № 528)

ЗАСНОВНИК ТА ВИДАВЕЦЬ

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"

АДРЕСА ВИДАВЦЯ

01601, Київ-601, б-р Т. Шевченка, 14, кімн. 43;
☎ (38044) 239 32 22; факс 239-31-28

Редакційна колегія

Бондаренко Віктор Дмитрович, д-р філос. наук, проф.,
Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова
Кондратьєва Ірина Владиславівна, д-р філос. наук, доц.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кононенко Тарас Петрович, д-р філос. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Конотоп Людмила Григорівна, д-р філос. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Марченко Олексій Васильович, д-р філос. наук, проф.,
Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького
Малкіна Ганна Миколаївна, д-р політ. наук, доц.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Панченко Валентина Іванівна, д-р філос. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Руденко Сергій Валерійович, д-р філос. наук, доц.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Батрименко Олег Володимирович, д-р політ. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Филипович Людмила Олександрівна, д-р філос. наук, проф.,
Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України
Швед Зоя Володимирівна, д-р філос. наук, доц.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Цвих Володимир Федорович, д-р політ. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Шашкова Людмила Олексіївна, д-р філос. наук, проф.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Ямчук Павло Миколайович, д-р філос. наук, проф.,
Уманський національний університет садівництва

Міжнародна редакційна рада

Абсаттаров Раушанбек Бурамбаєвич, д-р філос. наук, проф.,
Республіка Казахстан, м. Алмати
Гоффманн Генрік, проф.,
Польща, м. Краків
Мирошнікова Олена Михайлівна, д-р філос. наук, проф.,
Російська Федерація, м. Тула
Шахнович Маріанна Михайлівна, д-р філос. наук, проф.,
Російська Федерація, м. Санкт-Петербург
Анастасія Закаріадзе, д-р філос. наук, проф., Грузія, м. Тбілісі
Іраклі Брачулі, д-р філос. наук, проф., Грузія, м. Тбілісі
Серонь Роман, проф., Польща, м. Люблін
Смірнов Михайло Юрійович, д-р соціол. наук, проф.,
Російська Федерація, м. Санкт-Петербург
Лорен Спіт, доктор юриспруденції університету Голден Гейт
(Сан-Франциско) та доктор Богослов'я Університету Бакке
Гредуейт (Сіетл, штат Вашингтон)

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали.

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Брильов Д. В. До питання інституалізації мусульманської спільноти України: Духовне управління мусульман України "Умма"	5
Заруцька О. А. Ісламська економіка в Україні: перспективи та умови реалізації.....	8
Калач Д. М. Міжюрисдикційний діалог у православному середовищі	13
Кисельов О. С. Івано-Франківський відділ наукового атеїзму: історія, співпраця з компартією та практична діяльність	17
Лозко Г. С. 75-ліття Ордену Бога Сонця: філософсько-історичне осмислення.....	21
Мокієнко М. М. Методологія дослідження розвитку п'ятидесятицької місійної еклезіології	24
Присухін С. І. Принцип універсального призначення благ: уроки Магістеріуму Католицької Церкви	27
Санніков С. В. До історії формування крещального богослів'я у баптистській традиції.....	30
Сарапін О. В. До питання про конфесійну приналежність Франциска Скорини.....	35
Стадник М. М. Гносеологія католицизму.....	40
Старовойт І. М. Проблема ґендеру в протестантських деномінаціях в Україні.....	45
Тітов С.М. Череп в сприйнятті первісної людини : пошуки елементів релігійності.....	49
Шадюк Т. А. Пристрасть як об'єкт християнської етики: історико-релігійний аналіз	53

ФІЛОСОФІЯ

Власенко Ф. П. Творчість як самоздійснення людини в інформаційну епоху	57
Дубініна В. О. Філософія мови В. фон Гумбольдта і формування німецької герменевтики XIX ст.....	60
Кобзєва І. О. Філософське осмислення калокагатії.....	64
Левченко Є. В. Віртуалізація: штучний світ для штучних людей	67
Мудраков В. В. Гуманітарні модули філософії політики	71
Носенок Б. Е. Трищини та "гармонійний тремор" уяви як онтологічна характеристика образу	75
Хавроненко В. Д. Філософія конфуціанської освіти.....	80

ПОЛІТОЛОГІЯ

Неліпа Д. В. Аналіз основних напрямків навчальної та наукової діяльності кафедри державного управління Київського університету.....	84
Ткач О. І., Ткач А. О. Корупція і демократія в Бразилії: досягнення і нові виклики.....	87
Наші автори	93

courses on the history of philosophy. In such a situation it will be difficult to understand why the status of hermeneutics is given to theories that are fundamentally different from each other. This is the biblical criticism, and the philosophy of life, and the phenomenological tradition, existentialism and the numerous schools of semiotics.

In this article we will consider a number of conceptual premises that made it possible to form the German hermeneutics of the nineteenth century and which, with certain amendments, retain their significance in modern philosophical hermeneutics.

The fundamental link in the development of theories of understanding and interpretation is the emergence of scientific philology, a new science of language and understanding of the latter as a necessary spiritual basis for the development of the people and man.

One of the thinkers, theorists of the new philology and reformer of education, the man whose name is called the very form of the classical university, became Wilhelm von Humboldt. Thanks to Humboldt, his supporters and like-minded people, language learning takes on a completely different quality, the language, according to Humboldt, is the basic form of knowledge of the world. Studying of classical languages improves own understanding of the world and itself. The author of the German educational reforms was also an outstanding linguist, a scientist, whose ideas are still important today. He became the founder of a new direction in linguistics, which until the first third of the twentieth century was one of the most influential in the study of language. One can speak about the undoubted influence of the circle of W. von Humboldt's ideas on the formation of the theoretical foundations of the German hermeneutics of the nineteenth century, the fundamental reorientation of the latter's problems from purely philological problems and religious exegesis to the understanding of the language and its formations as an indispensable spiritual basis of man and culture. In the framework of the approach developed by Humboldt, hermeneutics for the first time in its existence acquires a spiritual, metaphorical, and therefore universal, essential basis, which allows it to become in the twentieth century a multidimensional universal humanitarian methodology.

Keywords: hermeneutic, interpretation, language, mind, internal form, individuality, discourse, sens.

УДК 141.319.8:37.015.31

І.О. Кобзєва, канд. пед. наук

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ КАЛОКАГАТІЇ

У статті проаналізовано і вивчено філософський зміст давньогрецького поняття "калокагатія", його історичне становлення і можливість використання в наступні історичні періоди. Дослідження виявило випадки вживання цього поняття в корпусі текстів Сократа, Платона, Аристотеля. Зроблено аналіз смислового контексту слововживання "калокагатії".

Ключевые слова: калокагатія, добро, краса, прекрасне, ідеал, античність.

Поняття "калокагатія", існує на рівні історико-філософського надбання. Вивчення окремих факторів калокагатії давньогрецького суспільства – може значно розширити наші уявлення про особливості античної епохи. У сучасній філософії немає категорії, за змістом еквівалентній цьому поняттю. Складність його перекладу підтверджується всіма європейськими мовами, тому, для того щоб зрозуміти зміст, потрібен словесний опис. Зрозуміло, це не означає, що калокагатія не має строгих смислових обрисів: в ній знаходить своє відображення давньогрецький ідеал досконалої особистості, фізичне (зовнішнє) і ціннісне (внутрішнє).

Незважаючи на різноманіття інтерпретацій, у всіх тлумачень поняття "калокагатія" є спільна риса: в їх основі лежить уявлення про гармонійне співіснування високих інтелектуальних, фізичних і моральних якостей, а також відповідний їм спосіб життя [8, с.250–254].

Мета та завдання роботи розкрити сутність поняття "калокагатія", дослідити смислові модифікації в історії давньогрецької філософії та простежити подальший її розвиток. Цій проблемі присвячено праці багатьох учених: О. Лосева, Г. Вагнера, Е. Нікітюка, Д.С. Новикова, Е.Фролова, А. Салаппа Еліопулу, Н.М. Гудкова, А.В. Сьомушкіна, А. А. Гусейнова, в тому числі і сучасних українських вчених: К. С. Семенюк, І.К. Сацук, І.А. Нагіленко. І абсолютно безперечними першоджерелами є праці: Ксенофонта, Платона та Аристотеля.

Дехто з авторів вважають, для того щоб досягнути таємниці філософського мислення, треба критично оцінити спадщину великих греків. Вже в античній філософській класиці можна виявити витоки класичного поняття ідеалу як єдності істини, добра і краси, до яких повинна прагнути кожна людина [10, с.143–144]. Але багато авторів відзначають, що у вітчизняній літературі так і не було вироблено єдиного адекватного способу передачі цього терміну [11, с.34–37].

Починати аналіз сутності калокагатії слід з огляду античної категорії, тому що вперше поняття "калокагатія" зустрічається у висловах, приписуваних Солону (640–559 р.до н.е., Афіни). Тут дуже важливо звернути увагу на ті світоглядні особливості, які мали давньогрецькі цивілізації, під впливом яких і зародилося це поняття. Античність завжди залишалася невичерпною

скарбницею знання. Серед чинників зародження, збереження життєздатності калокагатії і набуття нею нового характеру існування, на які ми звернемо увагу, виступають особливості давньогрецької цивілізації – специфічний космоїзм, домінуючий в сприйнятті навколишньої реальності, породжує характерну естетизацію буття, але він має, без сумніву, і міфологічне підґрунтя; роль релігії в культурі Давньої Греції, її особливості, що вплинули на характер і значення міфології в культурі; наявність поліса – особливої форми державної і соціальної освіти, який багато в чому являє собою громаду і в зв'язку з цим який мав особливу громадську свідомість; і наостанок, дуалізм давньогрецької культури, що випливає з двох начал, її створюючих, – "аполлонічного" та "діонісичного", за якими криються не тільки романтичні трактування динаміки культури, але реальні смислові полюси античного грецького світу [2, с.71–74]. Захоплюючись і насолоджуючись красою природи, вони одухотворяли її, плодили численні образи богів і духів. У своїх богів "... греки цінували ... перш всього їх надлюдську могутність, незмінно супутне їм щастя і красу Божественна харизма розумілася ними швидше естетично, ніж етично" [2, с.128]. Боги, які володіють красою, вважалися здатними наділяти нею своїх улюбленців: "Краса взагалі завжди вважалася у греків даром богів. У ній бачили знак вибраності, "божественної благодаті" (харизми), яким боги відзначали людей, які користувалися їх особливою прихильністю, тим самим наближаючи їх до себе" [3, с.265]. Таким чином, естетичне бачення світу і любов стародавніх греків до краси, дозволили їм згодом звернутися до пошуку прекрасного в людині; і краса, що сприймалася спочатку як дар богів, поступово стає необхідною якістю культури – ідеалом людської особистості і стрижнем, що об'єднує. Всесвіт, в якій, крім людей, знаходиться місце богам, духам природи, душам померлих [2, с.71–74].

Згодом саме з уявлень про божественну красу і силу зароджується поняття калокагатії – одне з ключових в грецькій культурі. Спочатку під поняттям "καλὸς καὶ ἀγαθός" розумілася людина, наділена різними фізичними достоїнствами: красою, силою, здоров'ям. Однак поступово "... логічний акцент в понятті калокагатії все більше зміщувався, переходячи з чисто зовнішніх, фізичних до-

стоїнств людської особистості на її моральні, духовні і душевні якості" [1, с.268]; формується образ людини як мікрокосму, гармонійно розвиненої особистості, причому "сама краса була тим загальним стрижнем, на який нанизуються весь складний комплекс думок і почуттів, охоплених поняттям калокагатії" [1, с.268–269]. В результаті поняття калокагатії виявилось пов'язано з гармонією – основним законом, керуючим Всесвітом.

Ідеал калокагатії сформувався у середовищі гомерівської та архаїчної епохи і у зв'язку з різноманітними періодами історії розвитку, її значення було різне. В окремих грецьких державах сутність поняття значно відрізнялося. Ідеалом, до якого прагнули усі афіняни, була калокагатія. Вони використовували цей термін в більш широкому значенні для відображення досконалості в усіх відношеннях – перш за все, поєднання краси тіла з доблестю душі, проникливості з дотепністю, благородства з щедрістю. На протигагу Афінам в Спарті головною калокагатійною цінністю переважно вважалася бойова відвага, що включає хоробрість, мужність і патріотизм.

Підвести проміжний висновок можна словами М. Нахова, який розглядаючи філософію кініків і вказуючи на її протилежність філософії Платона, пише: "Калокагатія виникла як законне дитя грецького поліса, як сублімація панівних уявлень про зовнішню і внутрішню гідність ідеального громадянина" [9].

З'ясував і розглянувши античні філософські теорії виникнення калокагатії звернемо свою увагу до давньогрецьких філософів, які вперше стали висловлюватися стосовно ідеї калокагатії, яка розбурхувала в античні часи самі великі уми того часу. Саме відтоді калокагатія починає формуватися як філософське поняття.

Як ми вже і говорили, вперше поняття "калокагатія" зустрічається в висловах, приписуваних **Солону**; надалі до нього давалися багато стародавніх авторів, хоча сам термін калокагатія дуже рідко використовувався у давньогрецькій літературі і ми можемо знайти його лише у використанні філософів. Наприклад, доказом вживання цього терміна служать твори Ксенофонта, Аристотеля і Платона. Крім того його зміст іноді має протилежну думку, в різних текстах розуміють його по-різному. Давньогрецький термін "калокагатія" представляє з'єднання двох слів: *kalos* – "гарний", "прекрасний" і *agathos* – "хороший", "добрий", маючи на увазі гармонію душі і тіла в їх самодостатньому досконалості. Тому в залежності від контексту зустрічаються і різні грані даного поняття: "прекрасний у всіх відносинах", "благородний", "людина високої моральності", "добрий і чесний" та інші.

Матеріал для розуміння класичного ідеалу калокагатії створюється в працях **Платона**, який використовує цей термін в різних контекстах.

Ідеал фізичної досконалості в розумінні Платона співвідноситься з поняттям "калокагатія" – характеристики благородної, прекрасної і досконалої людини. Для філософа калокагатія – ідеал гармонійного поєднання фізичних і духовних здібностей людини, природно доповнюються його багатством і благородством душі. Калокагат повинен був цілком прагнути до здійснення колективних сподівань поліса [13; 14, с.196; 15, с.135]. В уривку з "Тимея" 88сб, *καλός* позначає красу тіла, а *ἀρετός* – душі; тут Платон має на увазі гармонійно розвинену людину, прекрасну і душею і тілом. А ось приклад з трактату Платона того ж "Тимея" про фізичне здоров'я. "Будь-яке благо прекрасне, а прекрасне не позбавлене співмірності. А, отже, жива істота, якщо воно має бути такою, треба вважати співмірною". Саме співмірність душі та тіла дає людині здоров'я. Ця ідея виражається наступним чином: "... не

приводити в рух ні тіла без душі, ні душу без тіла, щоб вони взаємно обмежувалися і приходили до рівноваги і здоров'ю. Тому людина, що вивчає науки або направляючи свій розум над яким-небудь іншим заняттям, повинен удосконалювати і тілесні рухи – шляхом вправи в гімнастиці, а той, хто ревно формує своє тіло – повинен, навпаки, удосконалювати рухи душею, якщо він хоче по справедливості уславитися людиною як прекрасною, так і хорошою" [5, с.33–38]. Платон підкреслює, що калокагатія є співмірність душі, співмірність тіла і співмірність того і іншого. Тому якщо душа або розум хвилюються занадто рухомо і пристрасно, тіло може хворіти і страждати; і якщо дуже інтенсивно живе тіло буде з'єднуватися з млявою душею, страждати будуть душа і тіло [10].

Таким чином, ідея співмірності, гармонії духовного і тілесного найбільш всебічно обґрунтована Платоном, який підкреслював, що "...слідом за мусичеським мистецтвом юнаки повинні навчатися гімнастиці ... і в цьому відношенні потрібно виховувати, ретельно, починаючи з дитинства і протягом усього життя, що ідеалом має стати єдність і рівність душі і тіла, втіленої в тілесно видимої душі і душевно живому тілі" [5, с.33–38].

Калокагатія Платона пов'язана з уявленнями про щастя, розумності, гармонії. "Володіння якостями "прекрасний" і "хороший" стає запорукою людського щастя, людина не справедлива і зла – завжди нещасна. Гармонія – це "співзвуччя", а співзвуччя – це свого роду злагода, а з початків різних, поки вони різні, між собою гармонії не виходить" [5, с.33–38].

Закінчена концепція "міщанського" (за А.Ф. Лосевим) розуміння калокагатії міститься у **Ксенофонта** в "Домострої". У діалозі з Критобулом Сократ так характеризує ідеального господаря, який представлений в особі якогось Ісхомаха: "... для того, щоб вивчити людей, що носять це велике ім'я "прекрасний" і "хороший", дізнатися, що вони роблять, чому вони удостоюються цього звання, для цього душа моя жадала з ким-небудь з них познайомитися. З огляду на те, що до слова "хороший" додається "прекрасний", я став підходити до будь-якого красеня, якого я бачив, і намагався помітити, не побачу я, що в ньому "хороше" піднесене до "прекрасного". Але виявилось, було якраз навпаки, я помічав, як ніби, що у деяких красенів з вигляду дуже погана душа. Тому, я вирішив залишити на стороні красиву зовнішність і піти на пошуки за ким-небудь з тих, кого називають "прекрасним" і "хорошим" [16]. Тут ми бачимо, що калокагатійна людина не обов'язково зовні красивий – краса цілком може бути оманлива. Калокагатія – це щось набагато ширше і глибше.

Сократ основними якостями калокагатії, вважає мудрість і моральність, сімейність, хазяйновитість ("... треба бути хорошим господарем, благоустрівати будинок, любити порядок, бути у всьому розміреним"), працьовитість, освіченість, релігійність, здатність керувати ("... щоб мати цю силу, потрібно і освіту, і природне обдарування, і найголовніше, милість богів. Так, це благо, як мені здається, абсолютно не залежить від волі людини, не від волі богів, – це мистецтво панувати над людьми, за їх доброї волі, воно дарується тим, хто справді присвячений в таїнство чесноти ") [5]. За Сократом, ідеал калокагатії містить не тільки інтелектуальну і професійну досконалість, але і прагнення до досконалості фізичної як невід'ємної складової активної життєдіяльності людини. Цінність фізичного здоров'я міститься в "Розмові з Епігеном про фортеці і слабкості тіла". "Який ти немічний, Епіген! – сказав Сократ. – Та мені не потрібно бути силачем, Сократ, – відповідав Епіген. – Ні, потрібно, ... ані трохи не менше ніж тому,

хто збирається виступати на змаганнях в Олімпії ... Знаю я, що ні в якій іншій боротьбі і взагалі ні в якій професії ти не будеш у збитку від того, що не володієш фізичним здоров'ям. Крім того, смуток, поганий настрій, божевілля у багатьох, часто вторгається в розумову здатність, внаслідок тілесної слабкості ... для досягнення результатів корисна також і міць тіла" [17].

Та згодом давні греки дедалі більше почали трансформувати калокагатію у сферу освіти, вихованості людини. Власне, відтоді й почалося по-справжньому філософське осмислення цього поняття. Така тенденція безпосередньо стосувалася появи концепції Аристотеля, який інтерпретував калокагатію як гармонію зовнішнього і внутрішнього [6, с.10].

Концепції Аристотеля, полягає в тому, що він зближує прекрасне і блага, і між ними втрачається рішуче розрізнення і обидва ці терміни безроздільно зливаються в новому, вже третьому терміні, а саме в терміні "калокагатія". Раніше було лише ходяче грецьке уявлення про те, що калокагатія здійснює собою "добро" і "красу". Аристотель дає більш глибоку і ґрунтовну відповідь. Справа, виявляється, в тому, що блага, з володіння якими складається калокагатія, виключають будь-яку плінність, мінливість і внутрішню суперечливість. Якщо людина володіє, наприклад, багатством і це багатство йому шкодить, то така людина не може бути "прекрасною" і "хорошою". Якщо людина користується великою славою, але витягує з неї постійну користь, то і така людина не "прекрасна і добра" [7, с.187–190].

Після аналізу основних якостей калокагатії у давньогрецьких філософів, ми бачимо схожість поглядів філософського осмислення поняття калокагатії у Платона і Аристотеля – гармонія внутрішнього і зовнішнього, причому під внутрішнім розумілася мудрість, осягнення якої в житті і підводило людину до калокагатії.

Тисячолітня історія філософської думки античності накопичила безцінне знання, зокрема і в питанні сутності калокагатії. В подальші історичні періоди калокагатія найбільш вдало стала передавати лише гармонію духовного і тілесного. У Новий час А. Шефтсбері витлумачив початкове етико-соціальне грецьке поняття калокагатії як етико-естетичне (синтез краси та добра), зв'язавши його з тезою про незалежність моралі від релігії і уродженості "морального почуття" (moral sense) як природного прагнення людини до гармонії. Тлумачення Шефтсбері вплинуло на рецепцію цього терміна в філософії Просвітництва, німецького неогуманізму (Й. Й. Вінкельман, Й. В. Гете, Ф. Шиллер), а також лягло в основу подальшого вживання терміна "калокагатія" в сенсі педагогічного ідеалу "гармонійного" розвитку особистості [4]. Цей термін виявився настільки точний і виразний, що і сучасні дослідники нерідко користуються ним, бажаючи передати досконалість тілесного і духовно-морального складу (так, у Й.Хейзинга лицарський ідеал, спрямовується до благородного образу людської досконалості, родинного грецькій калокагатії). Серед вчених ХХ ст. особливу увагу дослідженню калокагатії приділив О. Ф. Лосєв, чий науковий інтереси зосередили-

ся передусім на проблемах античної культури і, зокрема, її етичних і естетичних категоріях [3, с.436–439].

У сучасному ж розумінні часто кажуть, що в цьому терміні одна частина, а саме "блага", вказує на щось внутрішнє, а інша частина, саме "прекрасне", навпаки, свідчить про зовнішню сторону цього благого. На це ми повинні сказати, що подібне розуміння терміна "калокагатія" знову-таки нав'язано новоевропейськими асоціаціями, які дійсно майже завжди благо з'єднують з чимось внутрішнім, а красу з чимось зовнішнім. Це – абсолютно не античний спосіб мислення.

Отже, принцип калокагатії не є лише давнім винаходом, що втрачає своє значення і методологічну цінність з настанням нових часів і реалій, а і являє собою велику філософську зацікавленість та потребу подальшого наукового вивчення філософсько-антропологічних вимірів калокагатії в епоху Середньовіччя.

Список використаних джерел:

1. Андреев Ю.В. Цена свободы и гармонии / Ю.В. Андреев. – СПб.: АЛЕТЕИЯ, 1999. – 401 с.
2. Диденко О. А. (Райкова О. А.) Миф в классической древнегреческой цивилизации: факторы устойчивого существования и специфическая роль в культуре / О. А. Диденко // Вестник Томского государственного университета. – 2011. – № 343. – С. 71–74.
3. Дорофеева В. Мещанин или аристократ? (К вопросу о трактовке А.Ф.Лосевым образа calos c'agathos в сочинении Ксенофонта "Oikonomikos" / В. Дорофеева // Журнал "Комментарии". – 1997. – № 12. – С. 436–439.
4. Йегер В. Пайдейя. Воспитание античного грека. Т. 1 / В. Йегер. – Пер. с немецкого А. И. Любжина. – М.: Греко-латинский кабинет Ю. А. Шичалина, 2001. – 393 с.
5. Картушов Р. В. Телесность как ценностная природа физической культуры (социально-исторический аспект) / Р. В. Картушов // Вестник ТГУ. – 2002. – №4. – С.33–38.
6. Эстетика: підручник / [П.Т. Левчук, В.І. Панченко, О.І. Оніщенко, Д.Ю. Кучерюк]; За заг. ред. Л. Т. Левчук. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 520 с.
7. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Аристотель и поздняя классика / Худож.-офор. Б.Ф. Бублик. – Харьков: Фолио; М.: ООО "Издательство АСТ", 2000. – 880 с. – (Вершины человеческой мысли). – ISBN: 966-03-0837-X(Фолио)
8. Матукина А.Н. Представления об идеальном типе человека на Боспоре позднеллинистического времени [Текст] / А.Н. Матукина // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2011. – № 6 (1). – С.250–254.
9. Нахов И.М. Философия киников / И.М. Нахов. – М.: Наука, 1982. – 221 с.
10. Платон. / Собрание сочинений в 3-х. томах. Т. 1. – М.: Мысль, 1971. – 886с.
11. Полищук А. И. Истина, добро и красота как ценности философии и медицины / А. И. Полищук // Сиб. мед. журн. (Иркутск). – 2011. – № 2. – С. 143–144.
12. Семенюк К. С. Калокагатія: сутність і специфіка історичної трансформації / К. С. Семенюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. – 2004. – Вип. 70. – С. 34–37.
13. Яковлев Е. Г. "Calos agathos" в истории мировой эстетики / Е. Яковлев // Философия и общество. – 2000. – № 2. – С. 115–121.
14. Философский энциклопедический словарь [Текст]: словарь / [Ред.-сост. Е. Ф. Губский, Г. В. Кораблева, В. А. Лутченко]. – М.: ИНФРА-М., 1997. – 576с. – ISBN 5-86225-403-X
15. Эстетика [Текст]: словарь / [Под общ. ред. А. А. Беляева и др.]. – М.: Политиздат, 1989. – 447 с.
16. Dalen V., Mitchel D., Deneett B. World History of physical Education / V. Dalen. – N.Y., 1953. – 248 p.
17. Rice E. Brief History of physical Education / E. Rice. – N.Y., 1926. – 214 p.

Надійшла до редколегії 02.03.18

И.А. Кобзева

ФИЛОСОФСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ КАЛОКАГАТИИ

В статье анализируется и изучается философское содержание древнегреческого понятия "калокагатия", ее историческое становление и возможность использования в последующие исторические периоды. Выявлены случаи употребления этого понятия в корпусе текстов Сократа, Платона, Аристотеля. Сделан анализ смыслового контекста словоупотребления "калокагатии".

Ключевые слова: калокагатия, добро, красота, прекрасное, идеал, античность.

I.A. Kobzieva

PHILOSOPHICAL COMPREHENSION OF KALOKAGATHIA

The philosophical content of the ancient Greek concept of "kalokagathia", its historical formation and the possibility of use in subsequent historical periods is analysed and studied in this article. Our purpose is to reveal the essence of the concept of "kalokagathia", to explore meaning modifications in the history of ancient Greek philosophy.

In all the interpretation of the concept of "kalokagathia" is a common feature: they are based on the idea of the harmonious coexistence of high intellectual, physical and moral qualities, as well as the corresponding way of life. Particular emphasis was placed to the ancient Greek philosophers who first spoke about the idea of "kalokagathia", which excites the greatest minds of that time in ancient times. It was from then on that "kalokagathia" began to form as a philosophical concept. The study identified cases of usage of this concept in the body of texts of Socrates, Plato's, Aristotle are revealed. "Kalokagathia" of Plato associated with ideas of happiness, reasonableness, harmony. The concept of Aristotle consists in the fact that he brings together the beautiful and the good, and between them the decisive differences are lost, and both of these terms integrate in an entirely new, third term, namely the term "kalokagathia".

An analysis of the main qualities of "kalokagathia" among ancient Greek philosophers revealed the similarity of the views of the philosophical comprehension of the concept of Plato and Aristotle – the harmony of the inner and outer, and the inner understood the wisdom, the comprehension of which in life and contributed to the fact that a person could approach "kalokagathia". The arguments given above prove that the principle of "kalokagathia" is not only the ancient acquisition, which loses its value and methodological value with the advent of new times and realities, but also represents a great philosophical interest and requires further scientific study.

Keywords: kalokagathia, good, beauty, beautiful, ideal, antiquity.

UDK 303.732.4

Y. V. Levcheniuk, PhD, docent

VIRTUALIZATION: ARTIFICIAL WORLD FOR ARTIFICIAL PEOPLE

The author of the article attempts to analyze the terms of "virtual reality" and "cyberspace" and the manner in which they determine social field of human being. The article also depicts these inseparable aspects of modern human being to influence on his further development, particularly showing the way an individual exists in real/virtual and real/artificial. The new conditions of development are represented by close interaction between man and technology that generates a new stage in human development such as appearing of the posthuman who loses all human characteristics and transforms into some techno being. The present time turns to be a qualitatively new stage that differs from the previous ones, namely by huge deployment of the modern period of the scientific and technological revolution, the consequence of these processes is posthuman turn. The main content of this turn is that people in their activities go beyond objective reality.

Keywords: virtualization, cyber space, human being, individual, reality.

Background. We can characterize modern stage of human development as a new level of cultural development, marked with various changes. We can observe "mutations" taking place in all spheres of human activity, including individual's spiritual condition. This process is connected to the intensification of such processes as technification and information system development, which in its turn enable qualitatively new stage of virtualization of all spheres of human activity as well virtualize the human itself. It was generally accepted to consider that social reality is a correlator of humans' everyday experience and stands as a self-evidence and thanks to that appears as a prime reality. Nevertheless, the Spanish Philosopher H. Ortega-i-Gasset defined: "what we consider to be reality or outer world is not prime and not free from any kinds of human interpretation of reality; still this is what we strongly believe in as if it is to be real being. The summation of everything we find in this world is doubtful or not full enough and forces us to restore our ideas about it. These ideas form "inner worlds" where we live, realizing that they are our invention like the one when we connect ourselves to map of the place where we travel." long before theoretical definition of virtualization processes. [1, p.432]. The author emphasizes his attention on the existence of so-called "inner worlds" located inside a real world thus creating a giant junction. Such researcher as W. James considered the existence of so-called "under worlds" to be part of the "general" world, still stating that any reality is subjective because only the things that call for our interest are real. And, when we state that something does exist it means nothing else but the fact that it is connected to us in this way or another [2, p.401]. Historical and philosophical discourse regarding interpretation of multiplicity of realities has its own tradition, which goes back to the era of Parmenides and Platon. Not only does the flow of time actualize, but also demands new understanding of reality caused by modern stage of human development.

Analysis of recent research and publications. The philosophy of second half of XX century conditioned by the problematization of multiplicity of worlds which on the one hand are man-made and on the other hand conditioned by the subjective way of its perception. The philosophic discourse as a result has enriched itself with terms that have corresponding meaning towards it: "underworlds" by

W. James; "symbolic fields" by P. Purdjo; "sociality production" K. Wulf; "game space" J. Geising; "humans projects" J. Ortega-i-Gasset' "simulakres" J. Bodiir etc. We will draw a special attention to aspects of society virtualization in terms of this research. N. Carr "The Shallows: What the Internet Is Doing to Our Brains". The author points out that being fond of the Internet essentially transforms a person. Indeed, a quite reasonable question arises: is a modern person capable of thinking and enjoying the data the Network provides us with? In the aspect of our study, the convincing conclusions as for the man-machine interaction seem to be interesting, giving neurophysiological evidence how the human brain was changing under the influence of technology. According to the author, the Internet has changed the way people think. Modern people quickly consume unrelated fragments of information from a large number of sources. That has led to the situation when people begin to lose their ability to focus attention, to think and to reflect.

In her work "How We Became Posthuman?" N.K. Hayles focuses on the contemporary stage of cultural development. The Internet introduction into all spheres of societies' life caused dramatic changes in the people's worldview, their perception and awareness of themselves as individuals and as a biological species. The emphasis is put on considering three stories. The first one is when the information lost its body, that is, when the essence was separated from material forms. The second one is about the cultural and technological construction of the cyborg. The third one is devoted to the dismantling of the subject and the emergence of the posthuman.

The purpose. We will concentrate our attention on those modern conditions that determine the development of the new human type. They are represented by market-technological progress of the modern society.

Materials and Methods. The research materials were represented by different approaches of both national and western researchers regarding the processes of virtualization of the reality and the person who simultaneously exists in two worlds: in the real world and in the virtual one. A wide range of philosophical and general scientific research methods was used in this work including metaphysical and dialectical, and phenomenological methods as well as generalization, comparative analysis, system analyses and others.